

FÄRGBORTTAGNING TRÄFASADER SPEEDHEATER

I det tidigare utgivna informationsbladet Färgborttagning - träfasader redovisades en rad olika metoder för att ta bort färg på träfasader, nämligen *skrapning, slipning och borstning med handkraft, maskinslipning, avbränning, blästring, kemiska metoder och nya metoder.*

Eftersom kemikalieanvändningen är miljöfarlig och svårhanterlig pågår en utveckling av nya metoder utan kemikalier. I detta blad presenteras en apparat kallad *speedheater*, som är konstruerad av en fasadentreprenör i Partille. Den är en innovation, som gör det möjligt att ta bort färg utan kemikalier. Den kan närmast jämföras med en varmluftspistol, eftersom färgen värms bort. Den främsta skillnaden är att speedhea-

tern är betydligt effektivare, dessutom är den stora brandfaran liten genom att uppvärmningen sker på annat sätt.

Funktion och användning

Speedheatern består av infraröda lampor, stående i en lådformad bärare, som på ett enkelt sätt kan föras horisontellt och vertikalt utmed fasadlivet.

Färgen värms upp och uppvärmningstiden regleras i första hand genom lampans avstånd till fasaden och i andra hand genom att lamporna (rören) kan skjutas närmare och längre från varandra. Färgen värms upp, så att den mjuknar och

lyfter från underlaget. Därefter skrapas färgen relativt enkelt bort med hjälp av en trekantskrapa eller sandviksskrapa.

En vagn löper på kullager horisontellt i en skena uppe vid takfoten. I vagnen hänger en rostfri stång i delbara längder och på stången förs speedheaterns fästdon upp och ned. Detta fästdon medger att apparaten enkelt kan vridas även till ett liggande läge. Med reglerbara distanspinnar kan man placera apparaten på rätt avstånd från fasaden.

I utrustningen ingår även en mindre apparat som kan hållas i handen för svåråtkomliga fasad- delar.

Oljefärg

Metoden förutsätter att huset från början målats med oljefärg eftersom värmen från de infraröda lamporna värmer upp oljan i färgen. Plastfärg kan tagas bort då sådan färg målats över en gammal oljefärg, men inte om fasaden enbart målats med denna typ av färg, såsom på yngre hus eller äldre hus där man tidigare tagit bort oljefärgen och målat på nytt med plastfärg. Generellt är metoden således tillämpbar framför allt på äldre och halvgamla hus där oljefärg använts.

Utvärdering

Speedheatern, som är patentskyddad, lanserades på marknaden 1990. Men det är först under 1991, som den började användas i större skala. Den används av både professionella fasad- och målerientreprenörer och gör-det-självare.

Utöver att man genom speedheatern kommer bort från kemikalieanvändningen, når man andra stora fördelar. Det är t ex möjligt att måla ett fasadparti direkt efter färgborttagningen. Det går i regel inte efter kemisk färgborttagning på grund av behovet av neutralisering och därför att fasaden har tillförts stora mängder vatten, som måste torka ut. Mot bakgrund av de krav som ställts har speedheatern modifierats och vidare utvecklingsarbete förväntas.

Kapaciteten är beroende bl a av fasadens utformning och hur många färglager som ska tagas bort. Men man kan räkna med att i snitt åtminstone ta bort ca 1 m² färg per timme. En normalstor villa torde man kunna klara på två - tre veckor. Om en professionell entreprenör utför arbetet bör kostnaden vara ungefär densamma som vid kemisk färgborttagning, men arbetet kan förbilligas om man gör det själv.

Speedheatern med kringutrustning kan såväl köpas som hyras, genom kontakt med Birger Ericson Fasad AB, Partille, tel: 031 - 447550, som även ger ytterligare information. Birger Ericson har dessutom utarbetat en liten handbok till speedheatern som innehåller praktiska anvisningar för gör-det-självaren.

En byggnad bör underhållas med sådana metoder att de inte försvårar ett framtida underhåll. Ansvaret för en god byggnadsvård vilar på den enskilda fastighetsägaren.

Alla byggnader bör byggas om varsamt så att kulturhistoriska och arkitektoniska kvalitéer bevaras. Det är genom intresse och engagemang hos den enskilda fastighetsägaren och projektören som det kulturhistoriska arvet kan förvaltas och byggnadstraditionen kan leva vidare.

Kommunens byggnadsnämnd kan ge besked om bygglov krävs eller om speciella restriktioner för ombyggnad gäller. Kommunens bygglovarkitekt kan ge praktiska råd i ombyggnadsfrågor.

Vid förändringar av byggnader som är skyddade enligt kulturminneslagen, byggnadsminnen, krävs tillstånd av länsstyrelsen.

Länsmuseet och andra museer hjälper till med byggnadsantikvarisk rådgivning till såväl fastighetsägare, projektörer som hembygdsföreningar.

Litteratur:

Trärent utan kem, handbok till Speedheater. Birger Ericson 1990.

Informationsbladet

är framställt inom ramen för ett samarbetsprojekt mellan museerna i västra Sverige och Byggnadsvård-Näås. Bladet är redigerat av 1:e antikvarie Margareta Hallin vid Älvsborgs länsmuseum.

Text:

Sölve Johansson, Byggkonsult Sölve Johansson AB, Trollhättan.

Foto:

Ola Eriksson, Älvsborgs länsmuseum.

Form och lay-out:

Arkitekt Olof Antell, Stockholm, och 1:e antikvarie Margareta Hallin vid Älvsborgs länsmuseum.

Distribution och abonnemang:

Byggnadsvård-Näås
Näås slott, Södra flygeln
448 00 FLODA, tel 0302 - 35843

Utgivare:

Älvsborgs länsmuseum
Februari 1992